GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT IŠVADA,
pateikta 2016 m. liepos 7 d.[1]

Byla C-417/15

Wolfgang Schmidt
prieš
Christiane Schmidt

(Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Vienos civilinių bylų apygardos teismas, Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Jurisdikcija civilinėse ir komercinėse bylose — Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 — Taikymo sritis — 1 straipsnio 2 dalies a punktas — Išimtinė jurisdikcija — 24 straipsnio 1 punktas — Procesai, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą — Žemės sklypo dovanojimas — Dovanojimo sutarties panaikinimas dėl dovanotojo neveiksnumo — Ieškinys dėl įrašo išbraukimo iš viešųjų registrų — Jurisdikcija esant dalykinei sąsajai — 8 straipsnio 4 punktas“

I – **Įžanga**

1. Ši byla susijusi su vadinamojo Reglamento „Briuselis Ia“[2] 24 straipsnio 1 punkto išaiškinimu.

2. Šioje nuostatoje numatyta išimtinė jurisdikcija procesuose, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą. Tokią jurisdikciją turi nekilnojamojo turto buvimo vietos valstybės narės teismai.

3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori žinoti, ar į šios nuostatos taikymo sritį patenka ginčas, susijęs, pirma, su dovanojimo sutarties panaikinimu dėl dovanotojo neveiksnumo, antra, su įrašo apie apdovanotosios nuosavybės teisę išbraukimu.

II – **Teisinis pagrindas**

A – *Sąjungos teisė*

4. Reglamento „Briuselis Ia“ 15 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. <…>“

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija) (OL L 351, 2012, p. 1).

5. Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalies a punkte nustatyta tokia reglamento taikymo sritis:

„1. Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. <…>

2. Šis reglamentas netaikomas:

a) fizinių asmenų statusui arba teisnumui ir veiksnumui [bei teisiniam atstovavimui] <…>.“

6. Pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkto a papunktį „bylose, kylančiose iš sutarčių“, nustatoma specialioji jurisdikcija pagal atitinkamos prievolės vykdymo vietą.

7. Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punkte numatyta jurisdikcija esant dalykinei sąsajai:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys taip pat gali būti pareikštas: <…>4) bylose, kylančiose iš sutarčių, jeigu ieškinys gali būti susietas su kitu tam pačiam atsakovui iškeltu ieškiniu dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą, – turto buvimo vietos valstybės narės teisme.“

8. Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkte nustatyta:

„Toliau išvardyti valstybės narės teismai turi išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į ginčo šalių nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą:1) nagrinėti ieškinius [procesuose], kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, – turto buvimo vietos valstybės narės teismai.

<…>“

B – *Austrijos teisė*

9. Pagrindinėje byloje svarbios Austrijos teisės nuostatos įtvirtintos Bendrajame civiliniame kodekse (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*, toliau – ABGB) ir Nekilnojamojo turto registro įstatyme (*Allgemeines Grundbuchsgesetz*, toliau – GBG).

10. ABGB 431 straipsnyje nustatyta:

„Tam, kad būtų perduota nekilnojamojo turto nuosavybė, įsigijimo sandoris turi būti įrašytas į tam skirtus viešuosius registrus. Šis įrašas vadinamas įrašu apie nuosavybės teisę.“

11. Ieškinių dėl įrašo išbraukimo ir žymų apie ginčą klausimu GBG 61 straipsnyje numatyta:„1. Jeigu asmuo, manantis, kad įrašu apie nuosavybės teisę buvo pažeistos jo iš įrašo nekilnojamojo turto registre kylančios teisės, ginčija įrašą apie nuosavybės teisę dėl jo negaliojimo pareikšdamas ieškinį teisme ir prašo atkurti pradinę padėtį, jis gali reikalauti padaryti žymą apie tokį ginčą nekilnojamojo turto registre arba ieškinio pareiškimo momentu, arba vėliau. <…>

2. Ši žyma apie ginčą lemia, kad teismo sprendimas dėl ieškinio turi visas teisines pasekmes taip pat asmenims, įgijusiems civilines teises tik po to, kai nekilnojamojo turto registrą tvarkantis teismas gavo prašymą dėl žymos apie ginčą.“

III – **Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas**

12. Ieškovas pagrindinėje byloje buvo Vienoje esančio nekilnojamojo turto savininkas. 2013 m. lapkričio 14 d. dovanojimo sutartimi jis padovanojo šį nekilnojamąjį turtą savo dukrai, kuri yra atsakovė pagrindinėje byloje. Remiantis dovanojimo sutartimi, nekilnojamojo turto registre ji buvo įrašyta kaip savininkė. Atsakovė pagrindinėje byloje dovanojimo momentu gyveno Vokietijoje ir ten tebegyvena.

13. Ieškovas pagrindinėje byloje prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo panaikinti dovanojimo sutartį ir išbraukti įrašą apie atsakovės nuosavybės teisę, motyvuodamas tuo, kad dovanojimo momentu jis buvo neveiksnus.

14. Atsakovė pagrindinėje byloje nesutinka su Austrijos teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikcija. Ji argumentuoja tuo, kad ieškovas nereiškia daiktinės teisės pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punktą.

15. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas po to, kai ieškovo pagrindinėje byloje prašymu nekilnojamojo turto registre buvo padaryta žyma apie ginčą, sustabdė procesą ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikė šį prejudicinį klausimą:

„Ar procesas dėl dovanojimo sutarties panaikinimo dėl dovanotojo neveiksnumo ir dėl įrašo apie apdovanotojo nuosavybės teisės išbraukimą patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto, kuriame numatyta išimtinė jurisdikcija daiktinėms teisėms į nekilnojamąjį turtą, taikymo sritį?“

IV – **Teisinis vertinimas**

16. Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori žinoti, ar teismo procesas, kuriame nagrinėjami žemės sklypo dovanojimo teisėtumo ir įrašo apie apdovanotojo nuosavybės teisę išbraukimo iš nekilnojamojo turto registro klausimai, patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto, pagal kurį procesuose, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą, išimtinę jurisdikciją turi turto buvimo vietos valstybės narės teismai, taikymo sritį.

17. Prieš šią nuostatą nagrinėjant išsamiau, reikia atsakyti, ar Reglamentas „Briuselis Ia“ šiuo atveju apskritai gali būti taikomas. Jeigu jis negalėtų būti taikomas, nebūtų jokios prejudicinio klausimo ir pagrindinės bylos ginčo sąsajos ir prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nepriimtinas.

A – *Reglamento „Briuselis Ia“ taikomumas*

18. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą negalima įžvelgti jokių abejonių dėl Reglamento „Briuselis Ia“ taikomumo. Vis dėlto šio reglamento taikomumas šiuo atveju nėra savaime suprantamas.

19. Pirma, abejonių kyla dėl šio teisės akto taikymo srities laiko atžvilgiu, nes iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kada prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui buvo įteiktas bylos iškėlimo dokumentas. Pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 66 straipsnį reglamentas taikomas tik procesams, kurie buvo pradėti 2015 m. sausio 10 d. arba vėliau.

20. Vis dėlto šis neaiškumas neturėtų būti kliūtis Teisingumo Teismui atsakyti į prejudicinį klausimą. Pirma, ieškinio padavimo laikas nurodytas proceso šalių rašytinėse pastabose [3]. Antra, jei šiose pastabose pateikta informacija, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnį, pagal kurį reikšminga informacija apie faktines aplinkybes ir nacionalinę teisinę padėtį turi būti pateikta jau atitinkamo teismo prašyme priimti prejudicinį sprendimą, būtų laikoma nepakankama, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad jau Reglamento „Briuselis I“ [4] 22 straipsnio 1 punkte, kuris yra nagrinėjamo Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmtakas, buvo numatyta iš esmės tapataus turinio nuostata. Taigi, jei nagrinėjamas procesas būtų buvęs pradėtas iš tikrųjų dar prieš 2015 m. sausio 10 d., Teisingumo Teismas vis tiek būtų turėjęs nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo iškeltą problemą remdamasis tokiais pat argumentais, tik pagal Reglamentą „Briuselis I“.

21. Atsižvelgiant į tai, tokiomis aplinkybėmis būtų perdėtai formalu svarstyti prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinumą vien dėl to, kad tiksli proceso pradžios data nenurodyta pačiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą.

22. Antra, vis dėlto kyla abejonė ir dėl dalykinės Reglamento „Briuselis Ia“ taikymo srities.

23. Nagrinėjamo reglamento 1 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta, kad jis netaikomas „fizinių asmenų <…> teisnumui ir veiksnumui“. Tačiau iš pirmo žvilgsnio atrodo neaišku, ar reglamentas taikytinas šiuo atveju, kai nagrinėjamas dovanojimo sutarties panaikinimo dėl dovanotojo negebėjimo sudaryti sandorius klausimas.

24. 1 straipsnio 2 dalies a punkte (versija vokiečių kalba) sąvoka „gebėjimas sudaryti sandorius“, kitaip negu, pavyzdžiui, atitinkamoje Paveldėjimo teisės reglamento [5] nuostatoje, neminima.

25. Tačiau iš to negalima daryti atvirkštinės išvados, kad visi gebėjimo sudaryti sandorius klausimai patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį. Pirma, tam prieštarauja teismo praktika [6], susijusi su Reglamento „Briuselis I“ ir Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo [7] nuostatomis, kurios yra nagrinėjamo reglamento nuostatų pirmtakės. Antra, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad sąvokos „teisnumas ir veiksnumas“ ir jų reikšmė Sąjungos teisėje aiškintinos nepriklausomai ir reglamento tekste kitomis kalbomis vartojami iš dalies labai bendri pavadinimai, kaip antai *capacité* arba *legal capacity*. Šios teisinės sąvokos, priešingai negu tekstas vokiečių kalba, neduoda jokio pagrindo manyti, kad Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies a punkto išlyga dėl išimčių netaikoma būtent gebėjimo sudaryti sandorius klausimams. Priešingai, toks trijų sąvokų skyrimas, koks daromas Vokietijos teisės doktrinoje – „fizinių asmenų teisnumas, gebėjimas sudaryti sandorius ir veiksnumas“ (*Rechts-, Geschäfts- und Handlungsfähigkeit von natürlichen Personen*), taikant monistinę koncepciją, kaip antai *capacité*, apskritai negalimas.

26. Taigi aplinkybė, kad nuostatos tekste vokiečių kalba nepaminėtas „gebėjimas sudaryti sandorius“, nelaikytina reikšminga. Priešingai, reikia remtis tuo, kad nukrypti leidžianti 1 straipsnio 2 dalies nuostata gali būti taikoma ir gebėjimo sudaryti sandorius klausimams.

3 — Ir ieškovo, ir atsakovės pagrindinėje byloje rašytinėse pastabose nurodyta (žr. atitinkamai p. 2), kad ieškinys buvo paduotas 2015 m. kovo 24 d.

4 — 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

5 — 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo (OL L 201, 2012, p. 107); pagal šio Paveldėjimo teisės reglamento 1 straipsnio 2 dalies b punktą jis netaikomas „fizinių asmenų veiksnumui [teisnumui, gebėjimui sudaryti sandorius ir veiksnumui]“.

6 — Žr., pvz., Sprendimą *Schneider* (C-386/12, EU:C:2013:633, 31 punktas).

7 — 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1968, p. 32).

27. Vis dėlto tam, ar teismo procesas patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį, lemiamą reikšmę turi ginčo šalių teisinių santykių pobūdis ir ginčo dalykas [8]. Atsižvelgiant į tai, kaip jau pabrėžta P. Schlosser ataskaitoje dėl Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo [9], Reglamentas „Briuselis Ia“ gali būti netaikomas tik tais atvejais, kai kuri nors iš į jo taikymo sritį nepatenkančių sričių yra „tiesioginis proceso dalykas“. Ir priešingai, reglamento taikymui nedaro jokio poveikio tai, kad į jo taikymo sritį nepatenkančios teisės sritys turi „prejudicinę reikšmę“ sprendimo priėmimui, net ir tuomet, kai su jomis susiję „teisiniai klausimai <…> procesui yra reikšmingi“ [10].

28. Taigi, net jei procese iškelti teisiniai klausimai pagal savo pobūdį savaime nepatenka į reglamento taikymo sritį, jis vis tiek taikytinas, jei tik į jo taikymo sritį patenka pagrindinis ginčo dalykas.

29. Todėl šiuo atveju svarbu, kas yra tikrasis proceso dalykas. Šis klausimas nebūtinai sutampa su klausimu, dėl kurio konkrečiai ginčijamasi.

30. Mat net jei pagrindinėje byloje svarbiausias, atrodo, yra ieškovo veiksnumo klausimas ir nuo atsakymo į jį priklauso ieškinio reikalavimų pagrįstumas, vis dėlto šis klausimas nėra tikrasis ginčo dalykas [11]. Ginčo tikslas *nėra* esminis, visiems teisiniams santykiams privalomas sprendimas dėl klausimo, ar ieškovas pagrindinėje byloje yra neveiksnus, todėl jam skirtina globa. Priešingai, ginčo esmė – dovanojimo sandorio galiojimas ir iš to kylančios pasekmės nuosavybės teisei. Šių ieškinio reikalavimų vertinimui ieškovo neveiksnumo klausimas yra tik preliminarus ir jis nedaro poveikio nagrinėjamo proceso pobūdžiui ir tikrajam dalykui.

31. Taigi, kadangi veiksnumo klausimai nėra pagrindinės bylos pagrindinis dalykas, Teisingumo Teismas gali remtis tuo, kad Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies a punktas neprieštarauja reglamento taikymui šioje byloje.

32. Tad į prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kuriame klausiama dėl Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio, reikia atsakyti. Todėl toliau reikia išnagrinėti, ar ieškinio reikalavimas patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto taikymo sritį ir dėl to ginčui nagrinėti nustatytina išimtinė jurisdikcija Austrijos Respublikoje.

B – *Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto taikomumas*

33. Pirmiausia reikia konstatuoti, kad ginče pagrindinėje byloje kalbama apie du vieną nuo kito atskirtinus aspektus – ieškinyje prašoma, pirma, panaikinti dovanojimo sutartį, antra, iš nekilnojamojo turto registro išbraukti įrašą apie apdovanotosios nuosavybės teisę.

34. Toliau reikia išnagrinėti, ar kiekvieno iš šių aspektų dalykas yra „daiktinė teisė“ į nekilnojamąjį turtą pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnį.

35. Ši teisinė sąvoka Sąjungos teisėje aiškintina nepriklausomai ir, kadangi Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnis yra nuo jurisdikcijos atsakovo šalyje taisyklės nukrypti leidžianti nuostata, siaurai [12]. Taigi tam, kad pagal Reglamentą „Briuselis Ia“ proceso dalykas būtų kvalifikuojamas kaip „daiktinė teisė“, nereikia, kad jis kaip daiktinė teisė būtų kvalifikuojamas pagal nacionalinės teisės sistemą.

8 — Žr., be kitų, sprendimus *Aannemingsbedrijf Aertssen ir Aertssen Terrassements* (C-523/14, EU:C:2015:722, 30 punktas), *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 26 punktas), *Sapir ir kt.* (C-645/11, EU:C:2013:228, 32 punktas), *Sunico ir kt.* (C-49/12, EU:C:2013:545, 33 punktas).

9 — OL C 59, 1979, p. 71.

10 — P. Schlosser ataskaitos 51 punktas.

11 — Kitokios buvo pagrindinės bylos aplinkybės Sprendimo *Schneider* (C-386/12, EU:C:2013:633) atveju – čia buvo kalbama apie ypatingąja teisena nagrinėjamą bylą, kuri turėjo būti atskirta nuo žemės sklypo sandorio, kad šis teisinis sandoris būtų patvirtintas.

12 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Reichert ir Kockler* (C-115/88, EU:C:1990:3, 8 ir 9 punktai).

36. Priešingai, pagal Teisingumo Teismo praktiką [13] „daiktinės teisės“ į nekilnojamąjį turtą pagal Reglamentą „Briuselis Ia“ buvimo prielaidą reikia daryti tik tuomet, kai nagrinėjama teisė turi poveikį visiems asmenims (*erga omnes*). Be to, kadangi ši daiktinė teisė turi būti ir proceso „dalykas“, nepakanka, kad ieškinys būtų tik susijęs su nekilnojamuoju turtu arba teise į jį. Nagrinėjamą ieškinį reikia grįsti daiktine teise [14], o jos sudėtis arba apimtis turi būti proceso dalykas [15].

37. Šiuo požiūriu reikia atsižvelgti į faktą, jog Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkte numatytos išimtinės jurisdikcijos pagrindinis motyvas yra tai, kad turto buvimo valstybės teismas dėl savo geografinio artumo tam turtui gali geriausiai išsamiai susipažinti su faktinėmis aplinkybėmis ir teisine padėtimi [16]. Jei šis geografinis artumas nekilnojamajam turtui ginčo sprendimui neturi reikšmės, tai yra argumentas nenustatyti išimtinės jurisdikcijos.

38. Tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar prašymo panaikinti dovanojimo sutartį (1 skirsnis) ir prašymo išbraukti įrašą apie apdovanotosios nuosavybės teisę (2 skirsnis) dalykas yra „daiktinė teisė“ pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnį.

1. Dėl prašymo panaikinti dovanojimo sutartį

39. Kaip pagrįstai pabrėžia Austrijos vyriausybė ir Europos Komisija, prašymo panaikinti dovanojimo sutartį dalykas nėra daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą pagal Reglamentą „Briuselis Ia“. Priešingai, prašymas susijęs su šalių sudarytos sutarties galiojimu, kuris vertinamas ne pagal materialinės teisės normas.

40. Žemės sklypo dovanojimo sutarties panaikinimas pagal Austrijos teisės aktus turi poveikį ir nuosavybės perdavimo galiojimui. Tačiau, kalbant apie dovanojimo sutarties panaikinimą, *tiesioginis* ieškinio reikalavimo dalykas nėra visiems asmenims poveikį turinti daiktinė teisė, kurios dydį arba apimtį turėtų nustatyti teismas [17]. Nors šiuo atveju yra sąsaja su nekilnojamuoju turtu, ji nėra esminis dalykas dovanojimo sutarties galiojimo klausimui ir šiuo požiūriu nelaikytina ginčo „dalyku“ pagal Reglamentą „Briuselis Ia“. Tai, ar sutartis, kurią prašoma panaikinti dėl neveiksnumo, susijusi su kilnojamuoju ar nekilnojamuoju turtu, sprendžiant dėl jos galiojimo neturi jokios reikšmės. Todėl nagrinėjant šį ginčą nėra svarbiausi klausimai, konkrečiai susiję su nekilnojamuoju turtu ir galintys pagrįsti išimtinės jurisdikcijos taikymą.

41. Šio vertinimo niekaip nekeičia ir aplinkybė, kad ieškovas pagrindinėje byloje, nekilnojamojo turto registre padarius vadinamąją žymą apie ginčą, jei laimėtų, būtų apsaugotas nuo jam nepalankių tarpinių potvarkių. Nes tai yra tik laikinosios ieškinio reikalavimo apsaugos priemonės, kurios niekaip nekeičia jo pobūdžio.

42. Taigi dėl prašymo, kad „dovanojimo sutartis būtų panaikinta“ [18], negalima patvirtinti esant išimtinę jurisdikciją pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnį.

2. Dėl prašymo išbraukti įrašą

43. Kitaip yra dėl prašymo išbraukti įrašą.

13 — Šiuo klausimu žr. Nutartį *Gaillard* (C-518/99, EU:C:2001:209, 17 punktas).

14 — Nutartis *Gaillard* (C-518/99, EU:C:2001:209, 16 punktas).

15 — Šiuo klausimu žr. sprendimus *Reichert ir Kockler* (C-115/88, EU:C:1990:3, 11 punktas) ir *Weber* (C-438/12, EU:C:2014:212, 42 punktas).

16 — Dėl Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo žr. sprendimus *Rösler* (241/83, EU:C:1985:6, 20 punktas) ir *Reichert ir Kockler* (C-115/88, EU:C:1990:3, 10 punktas).

17 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Reichert ir Kockler* (C-115/88, EU:C:1990:3, 12 punktas).

18 — Formuluotė prašymo priimti prejudicinį sprendimą 2 puslapyje.

44. Ieškovas pagrindinėje byloje pateikė reikalavimą, kurio dalykas yra įrašo apie nuosavybės teisę, kurios apdovanotoji netektų dėl dovanojimo sutarties panaikinimo, išbraukimas iš nekilnojamojo turto registro. Čia kalbama apie ieškovo naudojimąsi įgaliojimais, kylančiais iš daiktinės teisės, būtent nagrinėjamo žemės sklypo, kurio savininkė pagal nekilnojamojo turto registrą yra atsakovė, nuosavybės.

45. Nors pagal Austrijos teisės aktus veiksmingas nuosavybės perdavimas atsakovei neįvyko, vis tiek tam, kad ieškovas galėtų naudotis visomis savo, kaip žemės sklypo savininko, teisėmis, iš nekilnojamojo turto registro turi būti išbrauktas įrašas apie atsakovės nuosavybės teisę. Nes svetimų trečiųjų asmenų atžvilgiu savininkas iš esmės tebėra nekilnojamojo turto registre įrašytas asmuo, t. y. atsakovė. Tad ieškovas pagrindinėje byloje, prašydamas išbraukti įrašą, pareiškia apie turto perdavimo atsakovei negaliojimą, taigi – pasinaudodamas savo, kaip savininko, padėtimi – daiktinę teisę į nagrinėjamą žemės sklypą. Kalbant apie ieškovo prašymą išbraukti įrašą pažymėtina, kad ši teisė yra ginčo dalykas pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punktą.

46. Atsižvelgus į visus išdėstytus argumentus, reikia remtis tuo, kad prašymas išbraukti iš nekilnojamojo turto registro įrašą apie atsakovės nuosavybės teisę, kitaip negu prašymas panaikinti dovanojimo sutartį, patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto taikymo sritį.

3. Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto taikomumas visam „ieškiniui“ [procesui]

47. Vis dėlto kyla papildomas klausimas, ar aplinkybe, kad prašymas išbraukti įrašą patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto taikymo sritį, negalima pagrįsti Austrijos Respublikos išimtinės jurisdikcijos ir likusiai ginčo daliai. Ši galimybė yra tuo realesnė, kad 24 straipsnio 1 punkte vokiečių kalba jau [19] kalbama bendrai apie „procesus“, kurių dalykas – daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą, o prašymo išbraukti įrašą atveju taip ir yra.

48. Vis dėlto vertinant sisteminiu ir teleologiniu aspektais toks platus 24 straipsnio 1 punkto supratimas negalimas. Priešingai, ši nuostata, kuri yra nukrypti leidžianti nuostata, aiškintina siaurai ir sąvoką „ieškinys“ [procesas] reikia suprasti tik kaip susijusią su tuo reikalavimu, kurio dalykas yra konkreti daiktinė teisė. Priešingu atveju ieškovas vien tuo, kad jis, be kitų reikalavimų, pareiškia daiktinę teisę į nekilnojamąjį turtą, atsakovo atžvilgiu galėtų įgyti pernelyg plačią išimtinę jurisdikciją, būtent jurisdikciją nekilnojamojo turto buvimo vietoje, net jeigu jo kiti ne pagal materialinę teisę pareikšti reikalavimai su šia jurisdikcija niekaip nebūtų susiję. Toks palankesnės teisinės padėties ieškojimas prieštarautų ir Reglamento „Briuselis Ia“ jurisdikcijos sistemai, ir principui, kad išimtinę jurisdikciją nekilnojamojo turto buvimo vietoje reikia aiškinti siaurai ir ji grindžiama tos vietos teismo dalykinio artumo motyvu – tai yra argumentas, kuris negalimas, kai reikalavimai pareikšti pagal ne (nekilnojamojo turto) materialinę teisę.

49. Taigi jurisdikcija pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punktą nustatytina tik dėl prašymo išbraukti įrašą.

50. Tačiau dėl išsamumo šiuo aspektu reikia atkreipti dėmesį į tai, kad dėl ieškinio reikalavimo, susijusio su dovanojimu, iš Reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkto a papunkčio bet kuriuo atveju atsiranda vadinamoji specialioji jurisdikcija Austrijos Respublikoje, nes, kalbant apie prašymą panaikinti dovanojimo sutartį, proceso dalykas yra „sutartis“, kuri, jei būtų teisėta, būtų vykdytina Austrijoje [20]. Taigi jurisdikciją turi dovanojimo sutarties vykdymo vietos teismas.

19 — Reglamento „Briuselis I“ nuostatoje, kuri yra nagrinėjamo reglamento nuostatos pirmtakė, vokiečių kalba dar buvo kalbama apie „ieškinius“. Vis dėlto tekstai įvairiomis kalbomis šiuo aspektu nėra (ir nebuvo) nuoseklūs, taigi formuluotės argumentas negali būti lemiamas. Dėl panašios problemos žr. mano išvadą byloje *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:397, 33 punktas).

20 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Effer* (38/81, EU:C:1982:79, 4–8 punktai).

4. Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punkto taikomumas

51. Toliau reikia išnagrinėti, ar prašymas panaikinti sutartį su prašymu išbraukti įrašą susijęs ir pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punktą ir gali būti nagrinėjamas teisme, kuris pagal 24 straipsnio 1 punktą turi jurisdikciją nagrinėti prašymą dėl įrašo išbraukimo.

52. Pagal minėto reglamento 8 straipsnio 4 punktą jurisdikciją turto buvimo valstybės narės teismai turi „bylose, kylančiose iš sutarčių, jeigu ieškinys gali būti susietas su kitu tam pačiam atsakovui iškeltu ieškiniu dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą“.

53. Šios nuostatos sąlygos įvykdytos tiek, kiek pagrindinės bylos dalykas yra, pirma, „sutartis“ (prašymas panaikinti dovanojimo sutartį), antra, tai pačiai atsakovei pareikštas „[ieškinys] dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą“ (prašymas išbraukti įrašą).

54. Ar tarp prašymų, susijusių su sutartimi ir daiktine teise, turi būti ir dalykinė sąsaja, iš nuostatos formuluotės aiškiai nematyti, tačiau tai galima suprasti iš jos sisteminės padėties Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnyje, nes 8 straipsnyje reglamentuojami tik jurisdikcijos esant dalykinei sąsajai atvejai [21]. Tokia sąsaja šiuo atveju yra, nes iš nekilnojamojo turto registro išbraukti įrašą apie atsakovės nuosavybės teisę [22] prašoma kaip tik dėl sutarties panaikinimo.

55. Be to, pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punktą konkrečiu atveju nagrinėjamas prašymas turi galėti „būti susietas“ su kitu prašymu. Ką tai reiškia, Teisingumo Teismas kol kas nenagrinėjo. Teisinėje literatūroje pateikiama nuomonė, kad tai galėtų būti nuoroda į atitinkamai taikytiną nacionalinę proceso teisę: tik tuomet, kai *bendrai* įvykdytos Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punkto ir nacionalinės proceso teisės sąlygos dėl procesų susiejimo, nagrinėjamiems prašymams galima taikyti bendrąją jurisdikciją nekilnojamojo turto buvimo vietoje [23]. Tai reikštų, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų pats nagrinėti, ar pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punktą ir nacionalinę proceso teisę šiuo atveju procesus galima susieti.

56. Vis dėlto šis teisinėje literatūroje pateikiamas aiškinimas yra platesnis nei nuostatos formuluotė, nes „gali būti susietas“ gali reikšti paprasčiausią nuorodą į vienu metu viename teisme nagrinėjamus du procesus, kurie dėl šios priežasties gali būti susieti.

57. Be to, jei šioje formuluotėje, kaip siūloma teisinėje literatūroje, būtų įžvelgiama nuoroda į papildomas nacionalinės proceso teisės sąlygas, Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punktą reikėtų taikyti ne visoje Sąjungoje vienodai, o iš esmės kiekvienoje valstybėje narėje skirtingai, būtent atsižvelgiant į atitinkamos nacionalinės proceso teisės aktus. Dėl tokio nenuoseklumo atsirastų nesuderinamumas su tikslu, kad reglamento nuostatos būtų taikomos kuo vienodžiau ir teisės subjektas galėtų nuspėti, kaip jos bus taikomos. Be to, kadangi nuoroda į nacionalinę teisę kyla ne tiesiogiai iš nuostatos formuluotės, atsirastų prieštaravimas principui, pagal kurį Sąjungos teisė paprastai turi būti aiškinama nepriklausomai ir vienodai, o galima nuoroda į nacionalinę teisę turi aiškiai kilti iš atitinkamo teisės akto [24].

21 — Dėl susijusių teisių, dėl kurių kitu atveju kiltų prieštaringų sprendimų priėmimo pavojus (1 punktas), regreso (2 punktas) ir priešieškinio (3 punktas).

22 — Dėl nekilnojamojo turto registro koregavimo ir dalykinės sąsajos žr. W. Winter „Ineinandergreifen von EuGVVO und nationalem Zivilverfahrensrecht am Beispiel des Gerichtsstands des Sachzusammenhangs, Art. 6 EuGVVO“, Berlynas, 2007, p. 139, 144 ir paskesni.

23 — Žr., be kitų, H. Dörner iš I. Saenger (leid.) „Zivilprozessordnung“, 6-asis leidimas, 2015, 8 straipsnis, 15 punktas; dėl Reglamento „Briuselis I“ žr. M. Winter (22 išnaša), p. 149; H. Muir Watt iš U. Magnus ir P. Mankowski „Brussels I Regulation“, 2-asis leidimas, 2012, 6 straipsnis, 52 punktas; H. Nagel ir P. Gottwald „Internationales Zivilprozessrecht“, 7-asis leidimas, 2013, 3 straipsnis, 128 punktas.

24 — Žr., pvz., sprendimus *EMU Tabac ir kt.* (C-296/95, EU:C:1998:152, 30 punktas), *Nokia* (C-316/05, EU:C:2006:789, 21 punktas) ir *Spasic* (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 79 punktas).

58. Todėl yra svarių argumentų, kad Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punkto formuluotė „gali būti susietas“ nereiškia nuorodos į nacionalinę proceso teisę, taigi galima patvirtinti esant bendrąją jurisdikciją turto buvimo vietoje jau tuomet, kai ten, kaip šiuo atveju, vienu metu nagrinėjami du reikalavimai, tenkinantys 8 straipsnio 4 punkto sąlygas.

V – **Išvada**

59. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į prejudicinį klausimą atsakyti taip:

Prašymas panaikinti nekilnojamojo turto dovanojimo sutartį, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, nepatenka į Reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto taikymo sritį. Tačiau prašymas iš nekilnojamojo turto registro išbraukti įrašą apie apdovanotojo nuosavybės teisę į šios nuostatos taikymo sritį patenka.

Tokiu atveju, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, abu prašymai pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 8 straipsnio 4 punktą gali būti susieti teisme, kuris turi jurisdikciją pagal 24 straipsnio 1 punktą.